

Økologi, Kvæg, Økonomi og ledelse

Stor forskel på antal kvier på økologiske malkekvægbedrifter

Øko-bedrifterne har i gennemsnit 0,9 kvie per årsko, men antallet svinger fra under 0,7 til over 1,1. Mindre besætninger og besætninger med kortere produktiv levetid hos malkekøerne opdrætter flest kvier.

Viden om

Kælviekvier er grundlaget for udskiftning af malkekøer, og i en økonomisk optimering er det vigtigt hverken at opdrætte for mange eller for få. En lang produktiv levetid for malkekoen er et fokusområde i økologisk mælkeproduktion, og et højt antal kvier til indskiftning betyder alt andet lige en højere udskiftning og lavere antal malkeår per ko.

Antallet af kvier varierer betydeligt på øko-bedrifterne. En ny dataopgørelse har derfor set nærmere på, hvad der karakteriserer økologiske bedrifter med få eller mange kvier.

Data fra 395 øko-bedrifter

Dataopgørelsen er baseret på data fra 395 økologiske bedrifter, idet bedrifter med under 20 årskøer er sorteret fra. Opgørelsen dækker året 2019, og bedrifterne er opdelt i stor race og jersey i forhold til den dominerende malkerace. For hver bedrift er kvie-ratioen beregnet som "Antal årskvier/årsko".

Resultaterne er vist i tabel 1. Besætningerne med stor race er her opdelt i tre fraktiler (<0,25; 0,25-0,75 og >0,75) i forhold til antal kvier per årsko. Jersey er på grund af for få besætninger alene vist med gennemsnit.

Tabel 1. Karakteristika for økologiske besætninger opdelt i fraktiler i forhold til antal årskvier per årsko (kvieratio).

	Kvie-ratio, fraktil, stor race			Jersey
	< 0,25	0,25-0,75	0,75	
Antal besætninger	86	172	86	51
Kvie-ratio, gennemsnit	(-)*	0,89	1,16	0,88
Fraktilgrænse (kvier-ratio)	0,77	0,77-1,01	1,01	

	Kvie-ratio, fraktil, stor race			
	< 0,25	0,25-0,75	0,75	Jersey
Årskøer per besætning	237	180	169	161
Alder v. kælvning, mdr.	26,0	26,3	27,3	24,6
Malkeår per ko	3,3	3,0	2,8	3,5
Tidlig udsætning (u. 60 dg.), %	8,0	8,7	9,8	9,6
Kodødelighed, %	3,6	3,8	3,5	4,5
Ydelse, kg EKM per årsko	10.237	10.079	9.837	9.107
Livstidsydelse, kg EKM	32.529	29.381	27.027	30.823
Reproduktionseffektivitet, køer	0,20	0,20	0,18	0,21
Celletal x 1000	216	218	222	229

[!*) Gennemsnit udeladt, da < 0,25-fraktilen rummer enkelte besætninger med meget få eller ingen kvier. ngen tekst i felt]

Færre kvier på store bedrifter

Besætningerne med færrest kvier per årsko er karakteriseret ved flere køer end gennemsnittet. I fraktilen med færrest kvier har besætningerne i gennemsnit 237 køer mod 169 køer i besætningerne med flest kvier.

Med 3,3 malkeår per ko har fraktilen med færrest kvier samtidig den længste produktive levetid for køerne. I gruppen med flest kvier når køerne 2,8 malkeår.

Den længere levetid i besætningerne med færrest kvier afspejler sig også i livstidsydelsen. Med 32,5 ton er den 5 ton højere per ko end i gruppen med flest kvier. Gennemsnittet for kvie-ratio er 0,9 hos både stor race og jersey.

Bedre reproduktion i besætninger med færrest kvier

Nøgletallene for kviernes kælvningsalder, antal køer udsat tidligt i laktationen og reproduktionseffektiviteten er generelt bedst i besætningerne med færrest kvier. Kælvningsalderen er generelt i den høje ende i alle fraktiler, men er med 26 mdr. lavest i gruppen af stor race med færrest kvier. Hos jersey er kælvningsalderen 24,6 måneder.

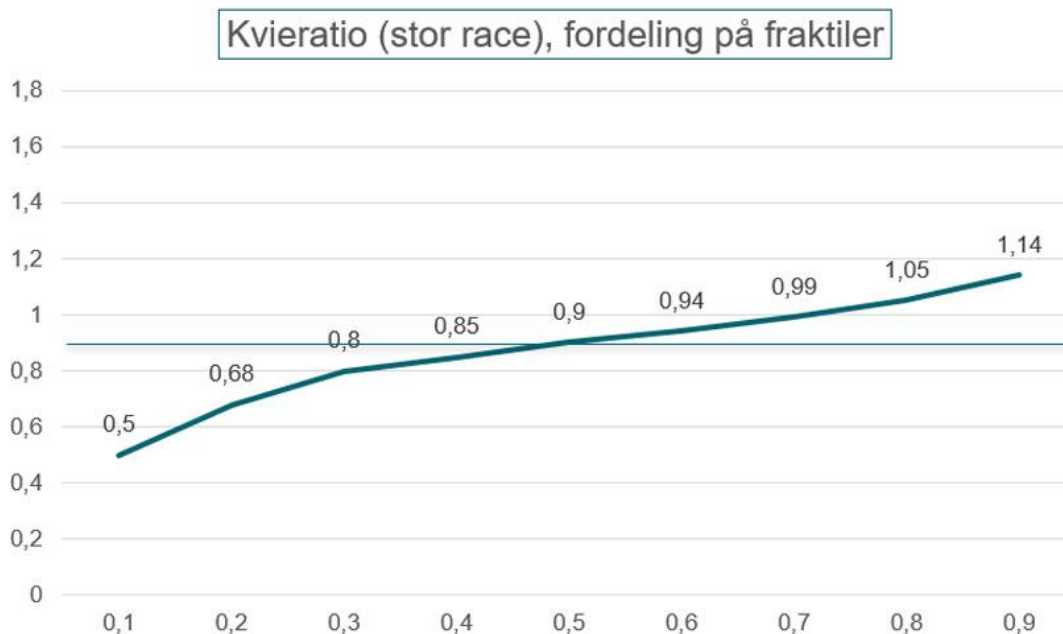
Der er ingen betydende forskel i kodødelighed eller celletal mellem fraktilerne af stor race, mens både kodødelighed og celletal er højere hos jersey.

Grafik til benchmark

For den enkelte besætning er det interessant, hvor høj kvieratioen ligger i forhold til andre økologer. Til brug for benchmark giver figur 1 derfor en grafisk fordeling af besætninger i fraktilerne 0,10 – 0,90.

Figuren viser, at 20 procent af besætningerne har under 0,68 kvier per årsko, mens 20 procent har over 1,05 kvier per årsko.

Figur 1. Antal kvieopdræt per årsko (stor race) opdelt på fraktiler fra 0,1 – 0,9

Omkostninger til opdræt påvirker produktionsprisen for mælk

Opdrætning af kvier er en betydelig omkostning og dermed en belastning af produktionsprisen for mælk. Samtidig udgør ekstra kvier og "uproduktive" foderdage en stor belastning for klimaet.

Tidligere opgørelser hos SEGES viser, at det koster 10-12.000 kroner at opdrætte en kælvkvie, når alle omkostninger – herunder omkostninger til stald og arbejde - regnes med.

Koster det 12.000 kr. pr. kvie, belaster en årskvie en årsko med ca. 3.900 kr. hvis man har 0,7 kvie pr. årsko og 6.100 kr. hvis man har 1,1 kvie pr. årsko. Dvs. en forskel på 2.200 kr. pr. årsko – svarende til en påvirkning af produktionsprisen i niveauet 20 øre per kilo mælk.

Der er imidlertid stor forskel mellem bedrifter på, hvad opdrætning af kvier koster. Sætter bedriften omkostningen til at opdrætte en kvie til kun 8.000 kroner vil forskellen mellem 0,7 og 1,1 kvie per årsko tilsvarende være 2.600 og 4.000. Her er forskellen 1.400 kroner – svarende til en påvirkning af produktionsprisen på 14-15 øre per kilo mælk.

Afhængig af markedet kan overskydende kvier sælges til levebrug, men konsekvensen kan også være, at kælvkvier "skubber" rentable malkekøer (unge eller gamle) ud for at få en plads blandt de malkende i stalden. I de senere år har der været god afsætning af især lavdrægtige kvier til levebrug til gode priser, hvilket påvirker produktionsprisen per kilo mælk i en positiv retning.

Tidligere opgørelser fra SEGES har vist, at op mod 25 procent af de økologiske førstekalvs køer bliver udsat i løbet af første laktation og derfor ikke når at betale opdrætningsomkostningen retur.

Opdrætter bedriften modsat for få kvier risikerer den tomme pladser eller at skulle beholde ældre køer som har toppet og som har problemer med yver eller ben.

Læs også: [Førstekalvskøer taber let konkurrencen om en plads i stalden](#)

Emneord

Produktionsøkonomi

Økologi

Vil du vide mere?

Finn Strudsholm

Specialkonsulent
SEGES

Arne Munk

Konsulent
SEGES

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES
Agro Food Park 15
8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00
Fax. 87 40 50 10
Email info@seges.dk

